

Một số giải pháp hoàn thiện quản lý vốn đầu tư xây dựng cơ bản từ nguồn vốn ngân sách nhà nước trên địa bàn quận Tây Hồ, thành phố Hà Nội

Bùi Ngọc Diệp

Học viên trường Đại học Kinh tế - Đại học Quốc gia Hà Nội

Hoàng Thị Hương

Trường Đại học Kinh tế - Đại học Quốc gia Hà Nội

Để giải quyết những hạn chế trong công tác quản lý vốn đầu tư xây dựng cơ bản (XDCB) từ nguồn ngân sách nhà nước (NSNN) trên địa bàn quận Tây Hồ cần có một số giải pháp nhằm hoàn thiện cũng như nâng cao công tác quản lý như: Giải pháp hoàn thiện công tác lập kế hoạch vốn đầu tư XDCB từ nguồn ngân sách nhà nước; Hoàn thiện công tác cấp phát vốn đầu tư cho các dự án; Hoàn thiện công tác quản lý công tác quyết toán vốn đầu tư; Tăng cường công tác kiểm tra, giám sát, thanh tra, kiểm toán; Tăng cường sự phối kết hợp tham gia quản lý vốn đầu tư XDCB từ nguồn NSNN giữa các ban, ngành; Nâng cao năng lực quản lý, trình độ lãnh đạo của các chủ đầu tư và nhà thầu xây dựng; Nâng cao trình độ chuyên môn quản lý của đội ngũ cán bộ làm công tác quản lý vốn đầu tư XDCB từ nguồn NSNN

1. Tình hình quản lý vốn đầu tư XDCB từ nguồn NSNN trên địa bàn quận Tây Hồ, thành phố Hà Nội giai đoạn 2019-2021

1.1. Kết quả đạt được

Công tác quản lý vốn đầu tư XDCB của quận Tây Hồ đã đạt được một số thành tựu thể hiện qua những kết quả có được công tác đầu tư XDCB của quận đó là:

Công tác lập kế hoạch và phân bổ vốn: Việc xây dựng kế hoạch vốn đầu tư xây dựng cơ bản được quản lý chặt chẽ, giai đoạn xây dựng dự thảo kế hoạch, thảo luận, quyết định phân bổ vốn.

Bảng 1. Bảng thực hiện phân bổ vốn đầu tư XDCB (theo hình vực đầu tư tại quận Tây Hồ, giai đoạn 2019 - 2021 (triệu đồng))

Công trình	2019	2020	2021	So 2020/2019	So 2021/2020
Tổng số vốn đầu tư	686,371	772,848	927,836	112,6	120,05
Công trình giáo dục và đào tạo	397,814	337,958	208,897	84,95	61,81
Công trình giao thông	278,347	332,233	349,057	119,36	105,063
Công trình y tế	0,8	42,139	26,918	5.267,4	63,879
Công trình văn hoá	4,862	15,991	13,040	328,89	81,55
Công trình khác	4,548	44,527	329,924	979,05	740,9

Nguồn: UBND quận Tây Hồ, 2019-2021

Công tác cấp phát vốn: Việc tăng mức tạm ứng cho nhà thầu tại các hợp đồng xây lắp ở quận Tây Hồ trong những năm vừa qua là chủ trương đúng đắn nhằm tạo điều kiện tháo gỡ khó khăn về mặt tài chính cho các nhà thầu đẩy nhanh tiến độ thi công, đáp ứng tiến độ giải ngân chung của toàn ngành. Tính trung bình trong vòng 3 năm gần đây, tỉ lệ giải ngân của quận trung bình đạt 67,46%.

Công tác quyết toán vốn đầu tư: Trong những năm gần đây, thực hiện theo hướng dẫn của thông tư số 19/2011/TT-BTC ngày 14/2/2011 của Bộ Tài chính, công tác lập báo cáo quyết toán vốn đầu tư

XDCB dự án công trình hoàn thành thuộc nguồn vốn NSNN của quận Tây Hồ đã có nhiều tiến bộ. Chất lượng hồ sơ báo cáo quyết toán của các chủ đầu tư đảm bảo cho công tác thẩm tra theo đúng quy định của Bộ Tài chính. Các chủ đầu tư đã chú ý đến công tác lưu trữ hồ sơ, phê duyệt pháp lý đúng trình tự thời gian nên tạo điều kiện cho công tác quyết toán nhanh, đúng thời hạn.

Công tác kiểm tra, thanh tra, giám sát vốn đầu tư XDCB: Trong những năm qua, cơ quan thanh tra quận và các đoàn thanh tra của thành phố đã tích cực thực hiện công tác kiểm tra, thanh tra nhằm phát hiện ra những sai phạm trong quản lý đầu tư XDCB như: lập phí quyết toán chưa chính xác, lập dự án chưa sát năng lực tài chính, thi công không đúng thiết kế dự toán được duyệt, sử dụng vật liệu không đúng chủng loại như thiết kế, dự toán, hồ sơ dự thầu được duyệt dẫn đến thất thoát, lãng phí trong đầu tư XDCB...

1.2. Hạn chế

Bên cạnh những thành tựu đã đạt được, công tác quản lý vốn đầu tư xây dựng trên địa bàn quận cũng còn không ít những hạn chế, vướng mắc cần được khắc phục.

- Hạn chế về công tác kế hoạch vốn đầu tư xây dựng: Công tác xây dựng kế hoạch vốn đầu tư XDCB từ nguồn NSNN cấp quận còn chậm và thường phải điều chỉnh nhiều lần trong mỗi năm. Việc giao kế hoạch vốn đầu tư xây dựng của quận về cơ bản đã bám sát các quy định của nhà nước, thành phố. Tuy nhiên, đối với một số dự án chuyển giai đoạn chuẩn bị đầu tư sang thực hiện đầu tư, việc bố trí kế hoạch vốn chưa thực hiện đầy đủ theo quy định, cụ thể:

Việc phê duyệt dự án chậm đó là do hạn chế trong khâu chuẩn bị đầu tư khi có chủ trương đầu tư, các phòng ban tiến hành thủ tục khảo sát, lập dự án, thẩm định phê duyệt dự án... Các bước này mất quá nhiều thời gian làm cho việc ra quyết định phê duyệt dự án chậm, không đảm bảo thời gian yêu cầu để có thể ghi vốn danh mục kế hoạch của năm.

- Hạn chế trong khâu tạm ứng, thanh toán vốn đầu tư: Sau khi ban hành quyết định giao chỉ tiêu kinh tế xã hội và dự toán thu chi ngân sách quận, UBND quận Tây Hồ cũng tiến hành giao chủ đầu tư đối với những công trình nằm trong danh mục đầu tư XDCB ngân sách nhà nước. Tuy nhiên, các chủ đầu tư được giao là các trường, phòng giáo dục và một số đơn vị khác nhìn chung còn hạn chế trong việc quản lý công tác đấu thầu (trừ Ban quản lý dự án quận Tây Hồ). Các dự án, công trình XDCB có liên quan đến nhiều lĩnh vực đất đai, kiến trúc xây dựng, giáo dục, y tế... Trong quá trình lập hồ sơ tạm ứng, thanh toán cần có sự tham gia của lãnh đạo các ngành, phòng ban có liên quan. Bởi vậy, sự phối hợp này có ý nghĩa quan trọng trong công tác quản lý vốn đầu tư XDCB nói chung và công tác tạm ứng, thanh toán vốn đầu tư XDCB nói riêng. Theo đánh giá, có tới 40% ý kiến cho rằng chưa có sự phối hợp giữa các phòng ban có liên quan chưa tốt là khó khăn lớn thứ ba cần được quan tâm.

- Hạn chế trong quyết toán vốn đầu tư xây dựng cơ bản ngân sách nhà nước cấp quận: Các dự án án hoàn thành, bàn giao đưa vào sử dụng nhưng việc lập hồ sơ quyết toán thường chậm hơn rất nhiều so với quy định. Các dự án của quận chủ yếu chỉ lập báo cáo kinh tế kỹ thuật, theo quy định thời gian để lập báo cáo đối với nhóm công trình này chỉ là 3 tháng, tuy nhiên thời gian để lập báo cáo quyết toán của hầu hết các dự án của quận đều kéo dài hàng năm, tương đương với thời gian lập báo cáo quyết toán của dự án nhóm A, quan trọng quốc gia. Một số nhà thầu đã được giải ngân đến 80% giá trị hợp đồng không tích cực làm hồ sơ quyết toán, bởi vì để quyết toán được công trình cần phải hoàn chỉnh các thủ tục mà trong quá trình thi công không thực hiện kịp thời.

- Hạn chế về công tác thanh tra, kiểm toán vốn xây dựng cơ bản: Nhìn chung việc thanh tra, kiểm toán vốn thời gian qua chưa toàn diện, đầy đủ và hiệu quả không cao, chế tài xử phạt chưa nghiêm. Trong những năm qua, cơ quan thanh tra quận và thanh tra thành phố, cơ quan kiểm toán nhà nước khu vực I đã thực hiện một số cuộc kiểm tra, thanh tra đã phát hiện ra những sai phạm trong quản lý đầu tư XDCB như: lập phí quyết toán khống, lập dự án chưa sát năng lực tài chính, thi công không đúng thiết kế dự toán được duyệt, sử dụng vật liệu không đúng chủng loại như thiết kế, dự toán, hồ sơ dự thầu được duyệt dẫn đến thất thoát, lãng phí trong đầu tư XDCB...

1.3. Nguyên nhân hạn chế

Cơ chế, chính sách về quản lý vốn đầu tư XDCB từ nguồn NSNN: Hiện nay, tinh thần trách nhiệm của các cấp, các ngành trong việc triển khai thực hiện các chỉ thị, nghị quyết, các cơ chế chính sách đã được ban hành về công tác QLĐT xây dựng chưa cao. Tình trạng thiếu kỷ cương trong đầu tư đã dẫn đến những sai sót trong quản lý. Cơ chế chính sách hiện nay cũng đang khiến các địa phương phải chạy theo thành tích bề nổi cũng làm cho tình trạng lãng phí, thất thoát vốn đầu tư thêm nghiêm trọng. Khi thay đổi nội dung của các văn bản chỉ đạo trung ương đến cấp thành phố sẽ gây ra sự lúng túng cho cơ quan thực hiện, mà trực tiếp là phòng tài chính kế hoạch, kho bạc nhà nước cấp quận. Năng lực, trình độ chuyên môn của cán bộ quản lý còn hạn chế. Bên cạnh đó tinh thần, trách nhiệm của chủ đầu tư chưa thực sự sát sao.

Trong những năm gần đây, đặc biệt trong giai đoạn công nghiệp hóa, hiện đại hóa ở quận đang diễn ra hết sức nhanh chóng, thì số lượng các công trình, dự án đang có xu hướng tăng lên nhanh chóng, đi kèm theo đó là tổng lượng vốn đầu tư XDCB nguồn NSNN cũng tăng lên đáng kể, số lượng công việc trong quản lý vốn ngày càng nhiều sẽ khiến công tác quản lý nặng nề hơn và đó sẽ có ảnh hưởng đến chất lượng công tác quản lý nếu như số lượng cán bộ chuyên môn có trình độ không đáp ứng kịp thời nhu cầu công việc trong công tác quản lý vốn đầu tư XDCB.

2. Một số giải pháp hoàn thiện quản lý vốn đầu tư XDCB từ nguồn NSNN trên địa bàn quận Tây Hồ, thành phố Hà Nội đến năm 2030

2.1. Giải pháp hoàn thiện lập kế hoạch vốn đầu tư xây dựng cơ bản

Thực hiện phân bổ toàn bộ nguồn vốn đầu tư được Thành phố giao ngay đầu năm theo quy định của Luật Ngân sách. Việc bố trí vốn đầu tư cần tập trung dứt điểm, chi tiết theo nguồn vốn và cụ thể tới danh mục dự án ngay đầu năm. Bám sát định hướng đầu tư trong từng thời kỳ, thực hiện phân kỳ đầu tư theo nhóm công trình, xác định rõ nhu cầu vốn đầu tư cho cả giai đoạn 5 năm, tương ứng với một nhiệm kỳ. Trên cơ sở đó xác định rõ các công trình đầu tư trong năm, tập trung đầu tư các công trình đảm bảo an sinh xã hội, những công trình quan trọng, có hiệu quả kinh tế xã hội cao.

2.2. Giải pháp hoàn thiện về quản lý cấp phát vốn đầu tư cho các dự án

Thường xuyên kiểm tra, đôn đốc các chủ đầu tư trong việc thực hiện và thanh toán vốn đầu tư cho các dự án đầu tư theo kế hoạch năm tránh tình trạng nhiều dự án mặc dù đã đủ điều kiện nhưng không triển khai thực hiện ngay đến cuối năm mới khởi

công và nhiều công trình đã có khối lượng thực hiện nhưng chủ đầu tư và đơn vị thi công không hoàn tất thủ tục để thanh toán dẫn đến tình trạng ứ đọng vốn ở cơ quan cấp phát thanh toán. Chủ đầu tư có trách nhiệm tính toán mức tạm ứng hợp lý, không tạm ứng quá nhiều và có trách nhiệm cùng với nhà thầu quản lý chặt chẽ, sử dụng vốn tạm ứng đúng mục đích, đúng đối tượng và có hiệu quả.

2.3. Hoàn thiện quản lý quyết toán vốn đầu tư

Quyết toán vốn đầu tư phải đảm bảo chính xác đầy đủ tổng mức vốn đầu tư đã thực hiện; phân định rõ nguồn vốn đầu tư, vốn đầu tư chuyển thành tài sản cố định, tài sản lưu động hoặc chi phí không thành tài sản của dự án. Trên cơ sở đó xác định trách nhiệm của chủ đầu tư, cấp trên chủ đầu tư, cơ quan quản lý nhà nước về đầu tư trong quá trình quản lý, sử dụng vốn đầu tư. Khi thẩm tra quyết toán dự án hoàn thành đối với các dự án mang tính chuyên ngành cao, để tăng tính chính xác trong quá trình thẩm định. Phòng tài chính kế hoạch nên đề xuất phương án cho các dự án này đi kiểm toán độc lập trước khi thẩm định lại toàn bộ dự án.

2.4. Tăng cường kiểm tra, giám sát, thanh tra, kiểm toán

Thực hiện nghiêm Nghị định số 113/2009/NĐ-CP ngày 15/12/2009 của Chính phủ về giám sát, đánh giá đầu tư và Thông tư 13/2010/TT-BKH ngày 02/6/2010 của Bộ Kế hoạch và Đầu tư quy định về biểu mẫu giám sát, đánh giá đầu tư. Sau mỗi kỳ kiểm tra chất lượng, giám sát, đánh giá đầu tư cần phải tổ chức họp kiểm điểm, rút kinh nghiệm với các chủ đầu tư, đơn vị đầu mối quản lý dự án và tham mưu cho UBND quận văn bản chỉ đạo điều hành các chủ đầu tư chấp hành nghiêm chỉnh các quy định của nhà nước trong lĩnh vực đầu tư xây dựng.

2.5. Tăng cường sự phối kết hợp tham gia quản lý giữa ban, ngành

Các ban, ngành; UBND quận, các chủ đầu tư thực hiện giải pháp chủ yếu khắc phục tình trạng nợ đọng xây dựng cơ bản. Trên cơ sở rà soát tình hình thực hiện các dự án, công trình đầu tư từ NSNN các ban, ngành; UBND quận và các chủ đầu tư được giao quản lý dự án có trách nhiệm rà soát, kiểm tra năng lực tài chính, kinh nghiệm của các chủ đầu tư, đơn vị tư vấn, nhà thầu đang tham gia thực hiện các dự án trên địa bàn; xử lý kiên quyết những chủ đầu tư, đơn vị tư vấn, nhà thầu có năng lực yếu, vi phạm các quy định của UBND thành phố và Nhà nước về đầu tư xây dựng; đề xuất thay thế nhà thầu nếu họ không đủ năng lực.

2.6. Nâng cao năng lực quản lý, trình độ lãnh đạo của các chủ đầu tư và nhà thầu xây dựng

Tăng cường cán bộ có chuyên môn quản lý dự án của các ban xuống các các phường được giao làm chủ dự án để giúp công tác quản lý dự án, mở lớp tập

huấn cho cán bộ cấp các phường về công tác quản lý dự án cũng như quản lý vốn đầu tư XDCB từ nguồn NSNN trên địa bàn quận. Giám sát chặt chẽ đối với các nhà thầu các doanh nghiệp hoạt động trong lĩnh vực xây dựng. Ban hành quy định trách nhiệm và chế tài xử lý vi phạm cụ thể cho các chủ đầu tư, các ban quản lý dự án, các nhà thầu về công tác lập, thẩm định, phê duyệt dự án, dự toán, thiết kế bản vẽ thi công, tổ chức đấu thầu và thi công.

2.7. Nâng cao trình độ chuyên môn quản lý của đội ngũ cán bộ làm công tác quản lý

Năng lực và trình độ chuyên môn của đội ngũ cán bộ chuyên môn trong quản lý vốn đầu tư XDCB từ nguồn NSNN là vô cùng quan trọng, ảnh hưởng lớn đến hiệu quả đầu tư nói riêng và hiệu quả công tác quản lý vốn nói chung. Đào tạo bổ sung kiến thức, cập nhật cho tất cả các đối tượng liên quan đến quản lý vốn đầu tư XDCB bằng tập huấn, đào tạo ngắn ngày, trao đổi chuyên môn với các cơ quan chuyên môn của các Bộ, Ngành liên quan.

3. Kết luận

Để giải quyết những hạn chế trong công tác quản lý vốn đầu tư XDCB từ nguồn Ngân sách nhà nước trên địa bàn quận Tây Hồ, tác giả đề một số giải pháp nhằm hoàn thiện cũng như nâng cao công tác quản lý vốn Ngân sách chi cho đầu tư XDCB tại quận Tây Hồ như sau: Giải pháp hoàn thiện lập kế hoạch vốn ĐTXDCB từ nguồn ngân sách nhà nước trên địa bàn quận Tây Hồ; Hoàn thiện công tác cấp phát vốn đầu tư cho các dự án; Hoàn thiện công tác quản lý công tác quyết toán vốn đầu tư; Tăng cường công tác kiểm tra, giám sát, thanh tra, kiểm toán; Tăng cường sự phối kết hợp tham gia quản lý vốn đầu tư XDCB từ nguồn NSNN giữa các ban, ngành; Nâng cao năng lực quản lý, trình độ lãnh đạo của các chủ đầu tư và nhà thầu xây dựng; Nâng cao trình độ chuyên môn quản lý của đội ngũ cán bộ làm công tác quản lý vốn đầu tư XDCB từ nguồn NSNN./.

Tài liệu tham khảo

UBND quận Tây Hồ (2020). Báo cáo tổng hợp về quy hoạch tổng thể phát triển kinh tế - xã hội của quận đến năm 2019.

UBND quận Tây Hồ (2021). Báo cáo tình hình thực hiện các chỉ tiêu, nhiệm vụ phát triển kinh tế - xã hội giai đoạn 2016-2020; kế hoạch phát triển kinh tế - xã hội giai đoạn 2021-2025

Bộ Tài chính (2016). Thông tư số 08/2016/TT-BTC ngày 18/1/2016 của Bộ Tài chính Quy định về quản lý, thanh toán vốn đầu tư sử dụng nguồn vốn Ngân sách nhà nước.

Bộ Tài chính (2016). Thông tư số 09/2016/TT-BTC ngày 18/1/2016 của Bộ Tài chính Quy định về quyết toán dự án hoàn thành thuộc nguồn vốn nhà nước.